

Marta Hreńczuk

Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego, Transplantacyjnego i Leczenia Pozaustrojowego Wydział Nauk o Zdrowiu, Warszawski Uniwersytet Medyczny

Samodzielne wykonywanie świadczeń zdrowotnych przez pielęgniarkę w opiece nad biorcą nerki

Independent provision of health services by a nurse in the care of a kidney recipient

Artykuł jest tłumaczeniem pracy:
Hreńczuk M. Independent provision of health services by a nurse in the care of a kidney recipient. Renal Disease and Transplantation Forum 2021; 2.
DOI: 10.5603/RDTF.2021.0012.
Należy cytować wersję pierwotną

Abstract

Nursing is an independent profession, which results from the Act on the Nurses and Midwives Professions. The exercise of the profession of a nurse involves the provision of health services by a person having appropriate qualifications and the right to practice the profession. In the literature, services provided by

a nurse in primary health care are widely discussed, there is no precise definition of these services in hospital conditions. Therefore, the aim of the work is an attempt to present independence in the performance of health services in the care of the kidney recipient.

Forum Nefrol Edu 2021, vol 1, no 2, 112–117

Key words: nurse, health services, independence, kidney recipient

▶▶Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 28 lutego 2017 r. pielęgniarka albo położna może samodzielnie bez zlecenia lekarskiego wykonywać określony rodzaj i zakres świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych◀◀

SAMODZIELNOŚĆ PIELĘGNIARKI W REALIZACJI ŚWIADCZEŃ ZAPOBIEGAWCZYCH, DIAGNOSTYCZNYCH, LECZNICZYCH I REHABILITACYJNYCH

W dniu 23 marca 2017 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz.U. z 2017 r. poz. 497). Rozporządzenie to zawiera przepis, zgodnie z którym pielęgniarka lub położna może udzielać samodzielnie bez zlecenia lekarskiego świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych

i rehabilitacyjnych zgodnie z posiadaną wiedzą i umiejętnościami nabytymi po ukończeniu szkoły pielęgniarskiej lub szkoły położnych. Samodzielne wykonywanie zawodu obejmuje:

1. rozpoznawanie warunków i potrzeb zdrowotnych pacjenta;
2. rozpoznawanie problemów pielęgnacyjnych pacjenta;
3. planowanie i sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentem;
4. samodzielne udzielanie w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych oraz medycznych czynności ratunkowych;
5. orzekanie o rodzaju i zakresie świadczeń opiekuńczo-pielęgnacyjnych;

Adres do korespondencji:

dr n. o zdr. Marta Hreńczuk
Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego,
Transplantacyjnego i Leczenia
Pozaustrojowego, Wydział Nauk o Zdrowiu
Warszawski Uniwersytet Medyczny
ul. Nowogrodzka 59, pawilon 11D1
02-007 Warszawa
tel. 225021920
e-mail: marta.hrenczuk@wum.edu.pl

6. edukację zdrowotną i promocję zdrowia.

Natomiast po odbyciu odpowiedniego szkolenia podyplomowego pielęgniarka jest uprawniona do wykonywania samodzielnie bez zlecenia lekarskiego:

1. świadczeń zapobiegawczych obejmujących:
 - a) psychoedukację pacjentów z zaburzeniami psychicznymi i uzależnieniami oraz ich rodzin, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny w tym zakresie lub kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego bądź ma tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego lub magistra pielęgniarstwa,
 - b) prowadzenie edukacji chorych na cukrzycę i ich rodzin, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny bądź ma tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmował treści kształcenia z tego zakresu, lub ma tytuł magistra pielęgniarstwa;
2. świadczeń diagnostycznych obejmujących:
 - a) wykonywanie badania fizykalnego, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub ma tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa uzyskany po 2001 roku albo ukończyła studia pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo, które rozpoczęły się w roku akademickim 2012/2013, lub posiada zaświadczenie o ukończeniu kursu z zakresu badania fizykalnego Advanced Physical Assessment,
 - b) wykonywanie standardowego, spoczynkowego badania elektrokardiograficznego i rozpoznawanie cech elektrokardiograficznych stanów chorobowych w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny w tym zakresie,
 - c) wykonywanie gazometrii z krwi tętniczej pobranej przez kaniulę założoną wcześniej przez lekarza w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny lub ma tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmował treści kształcenia z tego zakresu,
 - d) ocenę i monitorowanie poziomu znieczulenia pacjenta oraz poziomu zwiótczenia w trakcie znieczulenia ogólnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa anestezyjologicznego i intensywnej opieki lub ma tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniar-

stwa anestezyjologicznego i intensywnej opieki;

3. świadczeń leczniczych obejmujących:
 - a) dobór sposobów leczenia ran, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny albo ma tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmował treści kształcenia z tego zakresu, lub ma tytuł magistra pielęgniarstwa,
 - b) doraźną modyfikację dawki leczniczej produktu leczniczego przeciwbólowego i produktów leczniczych stosowanych w celu łagodzenia bólu u osób objętych opieką paliatywną, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny albo ma tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmował treści kształcenia z tego zakresu,
 - c) przygotowanie pacjenta leczonego metodami ciągłej ambulatoryjnej dializy otrzewnowej (CADO), automatycznej dializy otrzewnowej (ADO) i hemodializy oraz hiperalimentacji, a także jego rodziny do współdziałania w prowadzonym leczeniu, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny albo ma tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmował treści kształcenia z tego zakresu, bądź ma tytuł magistra pielęgniarstwa,
 - d) wykonywanie intubacji dotchawiczej w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny lub ma tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmował treści kształcenia z tego zakresu,
 - e) podawanie produktów krwiopochodnych, rekombinowanych koncentratów czynników krzepnięcia oraz desmopresyny w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego;
4. świadczeń rehabilitacyjnych obejmujących rehabilitację pacjentów z zaburzeniami psychicznymi, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny w tym zakresie lub kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego albo ma tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmował treści kształcenia z tego zakresu, bądź ma tytuł magistra pielęgniarstwa [1].
Przedstawionych świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilita-

▶▶ Samodzielne wykonywanie zawodu jest warunkowane wiedzą i umiejętnościami nabytymi po ukończeniu szkoły pielęgniarstwa lub szkoły położnych oraz wynika z odbytych szkoleń ▶▶

▶▶ Niezależnie od tego, że pielęgniarki są uprawnione do wykonywania określonych świadczeń samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego, to zgodnie z § 8 ust. 1 i 2 rozporządzenia są one zobowiązane poinformować bez zbędnej zwłoki lekarza, pod opieką którego znajduje się pacjent, o samodzielnym wykonaniu u tego pacjenta, bez zlecenia lekarskiego, świadczeń oraz o podanych produktach leczniczych i wykonanych badaniach◀◀

cyjnych pielęgniarki mogą udzielać samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego, pod warunkiem odbycia właściwego — wskazanego w tych przepisach — rodzaju kształcenia podyplomowego (kursu specjalistycznego, kwalifikacyjnego lub specjalizacji) albo pod warunkiem posiadania tytułu magistra pielęgniarstwa bądź też w sytuacji nagłego zagrożenia zdrowotnego. Podkreślenia wymaga zatem fakt, że w przypadku gdy określone świadczenia zdrowotne nie zostały wskazane w § 3 w odniesieniu do pielęgniarek, a więc nie są obwarowane wymaganiami określonymi w tych przepisach, pielęgniarki mogą udzielać tych świadczeń samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego, jeżeli nabyły wiedzę i umiejętności dotyczące ich wykonywania w szkole pielęgniarstwa lub w szkole położnych (w toku kształcenia przeddyplomowego). W konsekwencji takiego rozwiązania pielęgniarka powinna samodzielnie ocenić, czy w toku kształcenia przeddyplomowego nabyła umiejętności i wiedzę niezbędne do wykonania określonych czynności [1, 2].

W rozumieniu art. 3 pkt 6 Ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. z 2016 r. poz. 1868, z późn. zm.) pielęgniarka systemu wykonuje samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego medyczne czynności ratunkowe, a pielęgniarka zatrudniona lub pełniąca służbę w podmiotach leczniczych będących jednostkami budżetowymi, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, i jednostkach wojskowych wykonuje samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego świadczenia zapobiegawcze i lecznicze. W stosunku do wymienionych czynności przepisy rozporządzenia (odpowiednio w § 4 i § 6) zawierają enumeratywne katalogi czynności, do których wykonywania pielęgniarki uprawnione są samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego [3].

Niezależnie od tego, że pielęgniarki są uprawnione do wykonywania określonych świadczeń samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego, to zgodnie z § 8 ust. 1 i 2 rozporządzenia są one obowiązane poinformować bez zbędnej zwłoki lekarza, pod opieką którego znajduje się pacjent, o samodzielnym wykonaniu u tego pacjenta, bez zlecenia lekarskiego, świadczeń oraz o podanych produktach leczniczych i wykonanych badaniach [1].

SAMODZIELNOŚĆ W BADANIACH DIAGNOSTYCZNYCH I STOSOWANIU PRODUKTÓW LECZNICZYCH

Pielęgniarki mogą samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego pobierać do celów diagno-

stycznych każdy rodzaj materiału do badania, którego pobieranie wynika z uprawnień zawodowych nabytych w ramach kształcenia przed- i podyplomowego, w szczególności: krew żylną, mocz, ślinę, kał, włosy, wyskrobiny z paznokci, wymaz z górnych dróg oddechowych, wymaz z rany, wymaz z dróg moczowych i narządów płciowych, wymaz z odbytu, wymaz z oka, wymaz z policzka i wymazy cytologiczne. Badania diagnostyczne, które pielęgniarka może samodzielnie przeprowadzać, obejmują:

1. badania przeprowadzane z zastosowaniem analizatorów, takie jak: morfologia krwi obwodowej z wzorem odsetkowym i liczbą płytek krwi, stężenia sodu, potasu, wapnia, kreatyniny, glukozy, mleczanów, czas protrombinowy, stężenie hormonu tyreotropowego (TSH, *thyroid stimulating hormone*), gazometria z krwi włośniczkowej, gazometria z krwi żyłnej;
2. badania przeprowadzane za pomocą szybkich testów diagnostycznych, takie jak: stężenia białka C-reaktywnego (CRP, *C-reactive protein*), troponiny, odsetek hemoglobiny glikowanej, badanie moczu (białko, ciała ketonowe, glukoza, test ciążowy);
3. badania przeprowadzane z zastosowaniem innych urządzeń pomiarowych, takie jak przezskórny pomiar stężenia bilirubiny, pomiar glikemii za pomocą glukometru [4].

Wykaz produktów leczniczych, do stosowania których samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego są uprawnione pielęgniarki, obejmuje 32 leki (substancje czynne) (tab.1).

Pielęgniarki są uprawnione do samodzielnego zlecenia środków pomocniczych, których lista obejmuje 17 pozycji, w szczególności: cewników jednorazowych do odsysania górnych dróg oddechowych oraz urologicznych, worków stomijnych samoprzylepnych jednorazowego użycia w systemie jednoczęściowym lub worków i płytek w systemie dwuczęściowym albo innego sprzętu stomijnego, środków absorpcyjnych (pieluchomajtek, pieluch anatomicznych, majtek chłonnych, podkładów, wkładów anatomicznych), materaca przeciwoleżynowego, opatrunków, pasków diagnostycznych do oznaczania glukozy we krwi oraz nebulizatora [4].

SAMODZIELNOŚĆ PIELĘGNIARKI W OPIECE NAD BIORCĄ NERKI

Biorca nerki to pacjent, nad którym w bezpośrednim okresie po zabiegu sprawują opie-

Tabela 1. Wykaz produktów leczniczych, które mogą być podawane pacjentowi przez pielęgniarkę i położną bez zlecenia lekarskiego [1]

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
1	<i>Acidum acetylsalicylicum</i> (kwas acetylosalicylowy)	Tabletki
2	<i>Budesonidum</i> (budezonid)	Zawiesina do nebulizacji
3	<i>Captoprilum</i> (kaptopryl)	Tabletki
4	<i>Clemastinum</i> (klemastyna)	Tabletki, syrop
5	<i>Drotaverini hydrochloridum</i> (chlorowodorek drotaweryny)	Tabletki, czopki, roztwór do wstrzykiwań
6	<i>Furosemidum</i> (furosemid)	Tabletki
7	<i>Glyceroli trinitras</i> (triazota glicerolu)	Tabletki, aerozol do stosowania podjęzykowego
8	<i>Glucagoni hydrochloridum</i> (chlorowodorek glukagonu)	Roztwór do wstrzykiwań
9	<i>Glucosum</i> 5% (glukoza 5%)	Roztwór do wlewu dożylnego
10	<i>Glucosum</i> 20% (glukoza 20%)	Roztwór do wstrzykiwań
11	<i>Hydrocortisonum</i> (hydrokortyzon)	Roztwór do wstrzykiwań, krem, maść
12	<i>Hydroxyzinum</i> (hydroksyzyna)	Tabletki, syrop
13	<i>Ibuprofenum</i> (ibuprofen)	Tabletki
14	<i>Ketoprofenum</i> (ketoprofen)	Tabletki
15	<i>Lidocaini hydrochloridum</i> (chlorowodorek lidokainy)	Żel, aerozol
16	<i>Loperamidi hydrochloridum</i> (chlorowodorek loperamidu)	Tabletki
17	<i>Magnesii sulfas</i> (siarczan magnezu)	Roztwór do wstrzykiwań
18	<i>Metamizolum natricum</i> (metamizol sodowy)	Tabletki, czopki
19	<i>Metamizolum natricum + papaverinum + atropinum</i> (metamizol sodowy + papaweryna + atropina)	Czopki
20	<i>Metoclopramidum</i> (metoklopramid)	Tabletki
21	<i>Metoprololi tartras</i> (winian metoprololu)	Tabletki
22	<i>Natrii chloridum</i> 0,9% (chlorek sodu 0,9%)	Roztwór do wlewu dożylnego
23	<i>Papaverini hydrochloridum</i> (chlorowodorek papaweryny)	Roztwór do wstrzykiwań
24	<i>Paracetamolum</i> (paracetamol)	Czopki, tabletki, roztwór do wstrzykiwań
25	Płyn fizjologiczny wieloelektrolitowy izotoniczny	Roztwór do wlewu dożylnego
26	<i>Salbutamolum</i> (salbutamol)	Roztwór do nebulizacji
27	<i>Suppositoria glyceroli</i> (czopki glicerolowe)	Czopki
28	<i>Solutio Ringeri</i> (zbilansowany roztwór elektrolitowy)	Roztwór do wlewu dożylnego
29	<i>Thiethylperazinum</i> (tietylperazyna)	Czopki, tabletki
30	<i>Oxygenium medicinalis</i> (tlen medyczny)	Gaz
31	<i>Epinephrinum</i> (epinefryna)	Roztwór do wstrzykiwań
32	Produkty lecznicze oznaczone symbolem OTC	Wszystkie dostępne

OTC (*over-the-counter drugs*) — leki dostępne bez recepty

kę pielęgniarki chirurgiczne, następnie opieka jest kontynuowana przez pielęgniarki pracujące na oddziale transplantacyjnym czy nefrologicznym, a po wypisaniu ze szpitala opiekę sprawuje zespół medyczny poradni transplantacyjnej [5]. W tabeli 2 przedstawiono specyficzne dla opieki nad biorcą, z punktu widzenia autorki, świadczenia zdrowotne, do których samodzielnej realizacji uprawniona jest pielęgniarka.

Od 2017 roku pielęgniarki mają możliwość uczestniczenia w kursie kwalifikacyjnym

w dziedzinie pielęgniarstwa transplantacyjnego, po którego ukończeniu pielęgniarka jest uprawniona do realizacji określonych świadczeń zdrowotnych, takich jak:

1. pobieranie badań laboratoryjnych w odniesieniu do rozpoznanego stanu pacjenta i ich interpretacja;
2. przygotowanie pod względem fizycznym i psychicznym biorcy dorosłego i biorcy pediatrycznego do zabiegu transplantacji;

Tabela 2. Samodzielnie wykonywane przez pielęgniarkę świadczenia zdrowotne w opiece nad biorcą nerki [1]

Rodzaj świadczenia	Charakterystyka świadczenia	Uwagi
ZAPOBIEGAWCZE	Prowadzenie poradnictwa w zakresie samoopieki w życiu z chorobą i niepełnosprawnością dla chorego i jego rodziny	Kształcenie przeddyplomowe
	Prowadzenie poradnictwa w zakresie żywienia dorosłych	Kształcenie przeddyplomowe
	Prowadzenie poradnictwa w zakresie żywienia dzieci chorych (biorca pediatryczny)	Tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa pediatrycznego
	Prowadzenie edukacji chorych na cukrzycę i ich rodzin	Kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny, lub tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmował treści kształcenia z tego zakresu, lub tytuł magistra pielęgniarstwa
	Pielęgnacja skóry i błon śluzowych z zastosowaniem środków farmaceutycznych i materiałów medycznych	Kształcenie przeddyplomowe
	Wykonywanie szczepień ochronnych w ramach kalendarza szczepień i na zlecenie właściwych jednostek organizacyjnych ochrony zdrowia oraz wystawianie związków z tym zaświadczeń	Kurs specjalistyczny w tym zakresie
DIAGNOSTYCZNE	Przeprowadzanie badania fizykalnego	Kurs specjalistyczny lub tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa uzyskany po 2001 roku, lub ukończenie studiów pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo, które rozpoczęły się w roku akademickim 2012/2013, lub zaświadczenie o ukończeniu kursu z zakresu badania fizykalnego <i>Advanced Physical Assessment</i>
	Wykonywanie standardowego, spoczynkowego badania elektrokardiograficznego i rozpoznawanie cech elektrokardiograficznych stanów chorobowych w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego	Kurs specjalistyczny w tym zakresie
	Wykonywanie gazometrii z krwi tętniczej pobranej przez kaniulę założoną wcześniej przez lekarza w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego	Kurs kwalifikacyjny lub tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmował treści kształcenia z tego zakresu
	Wykonywanie testów diagnostycznych w celu oznaczenia stężeń ciał ketonowych i glukozy we krwi i w moczu	Kształcenie przeddyplomowe
	Oznaczanie glikemii za pomocą glukometru	Kształcenie przeddyplomowe
	Pobieranie materiałów do badań bakteriologicznych (mocz, kał, płwocina, wymazy z nosa, gardła i narządów płciowych oraz inne wydzieliny)	Tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa
LECZNICZE	Wykonywanie pulsoksymetrii	Kształcenie przeddyplomowe
	Prowadzenie bilansu wodnego	Kształcenie przeddyplomowe
	Ocena stanu świadomości chorego przy wykorzystaniu właściwych metod oceny (schematów, klasyfikacji)	Kształcenie przeddyplomowe
	Dobór sposobów leczenia ran	Kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny, lub tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmował treści kształcenia z tego zakresu, lub tytuł magistra pielęgniarstwa
	Ustalanie diety w żywieniu chorych na podstawie obowiązujących w tym zakresie wytycznych	Kształcenie przeddyplomowe
	Dobór i wykorzystanie różnych technik karmienia u chorych	Kształcenie przeddyplomowe
	Wykonywanie zabiegów z zastosowaniem ciepła i zimna	Kształcenie przeddyplomowe
	Zakładanie cewnika do pęcherza moczowego i usuwanie założonego cewnika	Kształcenie przeddyplomowe
	Płukanie pęcherza moczowego	Kształcenie przeddyplomowe
	Wykonywanie zabiegów doodbytniczych (lewatywa, wlewka, kroplówka)	Kształcenie przeddyplomowe
	Zdejmowanie szwów	Kurs specjalistyczny
	Doraźne podawanie tlenu	Kształcenie przeddyplomowe
	Podawanie produktów krwiopochodnych, rekombinowanych koncentratów czynników krzepnięcia oraz desmopresyny, w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego	Kształcenie przeddyplomowe
	Wykonywanie kaniulacji żył obwodowych	Kształcenie przeddyplomowe
	Podawanie dożylnych leków oraz kroplowe przetaczanie dożylnych płynów w ramach postępowania w resuscytacji krążeniowo-oddechowej według obowiązujących standardów postępowania w stanach nagłych	Kurs specjalistyczny resuscytacji krążeniowo-oddechowej
Doraźna modyfikacja stałej dawki leczniczej insuliny krótkodziałającej	Kształcenie przeddyplomowe	
REHABILITACYJNE	Prowadzenie rehabilitacji przyłóżkowej w celu zapobiegania powikłaniom wynikającym z unieruchomienia	Kształcenie przeddyplomowe
	Prowadzenie usprawniania ruchowego (siadanie, pionizacja, nauka samoobsługi)	Kształcenie przeddyplomowe

3. planowanie i realizacja działań w zakresie profilaktyki zakażeń u pacjenta po przeszczepieniu;
4. monitorowanie i ocena funkcji przeszczepionego narządu na podstawie stanu ogólnego i badań dodatkowych biorcy;
5. diagnozowanie powikłań chirurgicznych i powikłań leczenia immunosupresyjnego poprzez obserwację, pobieranie materiału do badań laboratoryjnych i ich interpretację;
6. przygotowująca do zabiegu edukacja biorcy i jego rodziny w okresie przedtransplantacyjnym;
7. edukacja biorcy i jego rodziny w zakresie prowadzenia określonego stylu życia po przeszczepieniu;
8. opracowywanie programów edukacyjnych dla dawcy żywego zabiegiem i biorcy po transplantacji.

PODSUMOWANIE

Od 23 marca 2017 roku pielęgniarki powinny się stosować do nowego rozporządzenia, które kompleksowo reguluje zakres świadczeń zdrowotnych udzielanych samodzielnie przez pielęgniarki i odnosi się do ich nowych kompetencji zawodowych, a także specyficznych sfer wykonywania zawodu (system Państwowe Ratownictwo Medyczne, wojsko). Pozwala ono na samodzielne wykonywanie przez pielęgniarki większego zakresu czynności bez zlecenia lekarskiego i podawanie większej liczby leków w nagłych wypadkach. Większa samodzielność zawodowa pielęgniarek ma istotny wpływ na wzmocnienie ich roli w systemie ochrony zdrowia. Współczesna pielęgniarka to profesjonalista pełniący istotną funkcję w opiece nad biorcą nerki.

▶▶Większa samodzielność zawodowa pielęgniarek ma istotny wpływ na wzmocnienie ich roli w systemie ochrony zdrowia. Współczesna pielęgniarka to profesjonalistka pełniąca istotną funkcję w opiece nad biorcą nerki◀◀

STRESZCZENIE

Pielęgniarstwo jest zawodem samodzielnym, co wynika z Ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej. Wykonywanie zawodu pielęgniarki polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych przez osobę mającą odpowiednie kwalifikacje i prawo wykonywania zawodu. W piśmiennictwie szeroko omawiane są świadczenia wykonywane samodzielnie przez pie-

lęgniarkę w podstawowej opiece zdrowotnej, brak jednak precyzyjnego określenia tych świadczeń w warunkach szpitalnych. Dlatego celem niniejszej pracy jest próba omówienia kwestii samodzielności pielęgniarki w wykonywaniu świadczeń zdrowotnych w opiece nad biorcą nerki.

Forum Nefrol Edu 2021, tom 1, nr 2, 112–117

Słowa kluczowe: pielęgniarka, świadczenia zdrowotne, samodzielność, biorca nerki

1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego. Dz.U. 2017, poz. 497.
2. Paszkowska M. Pielęgniarka w polskim systemie ochrony zdrowia. Wiad. Lek. 2020; 73: 1771–1779.
3. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 31 października 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Dz.U. 2016, poz. 1868, z późn. zm.
4. Paszkowska M. Samodzielne udzielanie świadczeń zdrowotnych przez pielęgniarki w świetle nowego rozporządzenia. Pielęgniarstwo w Stanach Nagłych 2017; 1: 69–76.
5. Czerwiński J., Małkowski P. Medycyna transplantacyjna dla pielęgniarek. PZWL, Warszawa 2017.
6. Program kursu kwalifikacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa transplantacyjnego dla pielęgniarek. Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych. Warszawa 2017; <https://ckppip.edu.pl/wp-content/uploads/2020/10/Pielęgniarstwo-transplantacyjne.pdf>.

Piśmiennictwo